

СТАНОВИЩЕ

По процедура на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Относно дисертационен труд на тема: „Влияние на родителската включеност върху Аз-образа на ученици в арабското общество“, Професионално направление 3.2. „Психология“, Докторска програма „Обща психология“

Автор: НУР ЗАКИ САЛАЙМЕ

Научен ръководител: доц. д-р Петър Нешев

Изготвил становището: доц. д-р Йоанна Недялкова, ВСУ „Черноризец Храбър“, избрана за член на научно жури съгласно, Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 878 от 17.11.2023 г.

Настоящото становище е изготвено въз основа на представени дисертационен труд, автореферат и справка за съответствие с минимално изискваните точки по групи показатели за съответната научна степен, утвърдени от НАЦИД.

1. Актуалност на темата. Представеният дисертационен труд на тема „Влияние на родителската включеност върху Аз-образа на ученици в арабското общество“ от Нур Салайме се явява актуална проблематика в съвременната психология, чиято цел е проучване на проблема относно участието на родителите и тяхното влияние върху Аз-образа на ученици от арабското общество. Себепознанието е процес, основан на методология, чрез която хората, чрез лична интроспекция и придобиване на нови умения, способности и идеи се развиват в начина на мислене, поведение и отношение към другите. Всичко това води до значително подобрене в развитието на децата от училищна възраст. Авторката подчертава, че представата за себе си се развива в резултат на коментарите и мненията на другите значими - родители, учители и приятели. Създавайки образ и мнение за себе си се изгражда и собствено мнение за оценъчните отношения на околните. В такъв план изследването предоставя гледна точка за връзката между влиянието на родителите и себепознанието. В този смисъл, дисертационността на избраната тема е несъмнена. Тезата на автора е че, съществува връзка между ролята на родителите и тяхното участие в самооценката на детето, което пряко влияе върху академичните му постижения. Ориентирите са различни - според одобрението, което приемат, подкрепата, която получават, чрез приемането и отхвърлянето, чрез критичното отношение към поведението. Възприет е подходящ логически план за провеждане на цялостно дисертационно изследване,

който е намерил израз в достатъчен обем и структура на разработката, кореспондираща си с темата, предмета и обекта на изследване. От изложеното до тук, темата на дисертационния труд на Нур Салайме е значима в приложно-психологически и практически план.

2. Характеристика на дисертационния труд. Във въведението кандидат-докторантката подчертава, че изборът на разработената тема е мотивирана от централната роля на родителите в живота на учениците както в Палестинската, така и в арабската общност в Израел. Родителският модел може да е съвместим с личностните особености на детето и това е благоприятно за развитието му, както и за формирането на сигурна привързаност. (Кардашева, А., Психология за родители, 40)

В направения обзор се търси отговор на въпроса каква е ролята на родителя за изграждане на адекватна детска самооценка. Представата за себе си е набор от вярвания и мнения, които човек има за своите ценности и таланти. Според У. Джеймс самооценката се влияе от нивото на претенции и на реални лични успехи. От тук, тя е компонент на собствената Аз-концепция.

Дисертационния труд е в обем от 158 страници и се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература, включващ 150 източника - английски, чуждестранни и интернет. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни подтеми. Текстът съдържа 19 таблици и 10 фигури.

В Глава първа се разглежда теоретично участието на родителя в образованието като социален процес. Прави се опит да се даде отговор на въпроса как глобалните и локално-израелските социални промени влияят на образователната система в контекста на нейната общност. Използваните ключови термини са „включване“, „намеса“, „споделяне“. Училищният климат дава представа за организационната култура взаимодействието между учители, ученици и родители.

Глава втора акцентира върху развитието и факторите влияещи върху Аз-образа. Първостепенно и решаващо влияние оказва домът, като водеща роля се отрежда на родителите като значими други хора. Приложените методи са въпросник за участието на родителите от Riesman (1970), състоящ се от четири подкатегории и въпросник за Аз-образа Tafarodi, Swann (1995). Описанието на използваните методи на изследване дава основание за определянето му като принос за научната разработка.

В глава трета се излага анализ на резултатите от проведеното за целите на дисертационното изследване емпирично проучване. В основата на изследователския проблем е, че съществува връзка между участието на родителите и Аз-образа на децата. Взаимодействието между родители - самооценка на учениците се представя като медиатор, докато връзката между родителско участие и ученически постижения се обяснява като разяснителна зависимост.(стр.4) Изследваните групи са ученици в

арабския сектор в израел и ученици в Палестинската автономия. И в двете групи родителите играят много важна роля в живота на учениците. Изпълнена е изследователската задача за формулиране на конкретни препоръки.

Направен е анализ на резултатите от изследването и са изведени необходимите изводи. Заключение е в достатъчна степен обобщаващо и допринася за изграждане на по-пълна представа за теоретико-практическото изследване.

3. Препоръки и изводи. От представения проект на дисертационния труд се остава впечатлението за добро познаване на разглежданата проблематика.

В съдържателен план полезни за практиката са такива по-важни изводи, като:

- Колкото по-високо е образованието на родителите, толкова по-голяма е вероятността да завършат обучението си със свидетелство за зрелост.

- Има разлика в процента на право на матура за момичетата в сравнение с момчетата.

- Семейната единица и системата от взаимоотношения в нея оказват голямо влияние върху процеса на справяне с отклоненията и бъдещето на детето.

- Проучването допринася за обогатяване на научната литература посветена на ролята на родителите за изграждането на Аз-образа на децата и учениците.

Препоръки:

Препоръчително е в бъдеще Нур Салайме да продължи научноизследователската си работа върху участието на родителите в изграждането на Аз-образа на децата и учениците.

Авторефератът отразява точно и пълно структурата, основните идеи, съдържание, проблеми и резултати на дисертационния труд. Научните и научно-приложни приноси са адекватно представени. Теоретичните и приложни постижения постигнати в дисертационния труд са популяризирани в научни публикации на докторанта.

4. Заключение. В заключението авторката обобщава, че на всяка възраст родителите продължават да оказват влияние върху децата и трябва заедно да търсят баланса между твърде зависима и ангажираща връзка или прекалената независимост и дистанция, които вредят на близостта. Представеният за защита докторски труд има характер на завършено научно изследване.

На база на гореизложения анализ, предлагам на Уважаемото научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ на Нур Заки Салайме с дисертационен труд на тема „Влияние на родителската включеност върху Аз-образа на ученици в арабското общество“ в Професионално направление 3.2. „Психология“, Докторска програма „Обща психология“.

26.01.2024г.
Варна

Изготвил становището:
(доц. д-р Йоанна Недялкова)